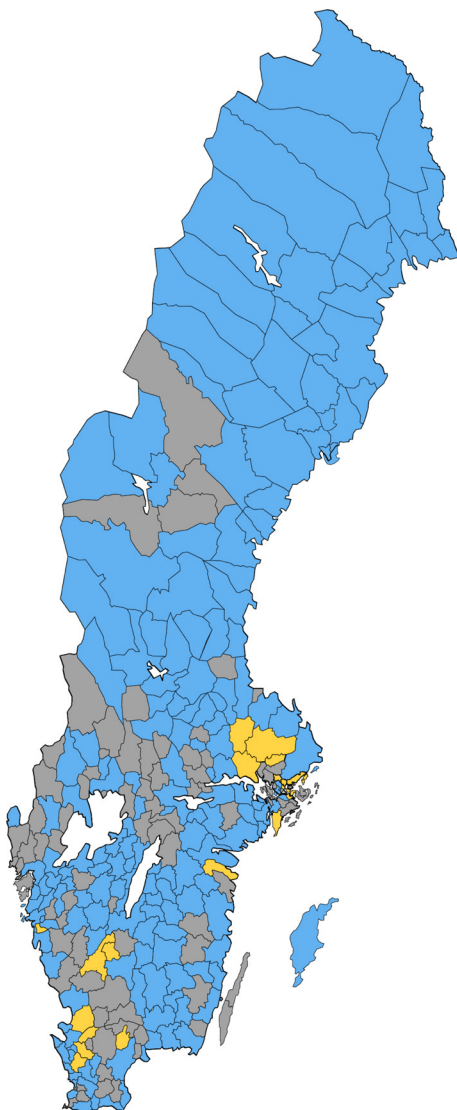

SVENSKA STADSNÄTSFÖRENINGENS MARKNADSRAPPORT 2012

Svenska Stadsnättsföreningen

The Swedish Urban Network Association

Webb: www.ssnf.org

Drottninggatan 71 c

111 36 Stockholm, Sweden

Ansvarig utgivare: Mikael Ek (VD)
Dokumentansvarig: Camilla Jönsson

Citera gärna!

Det är dock inte tillåtet att vidarebefordra via e-post, faxa eller på annat sätt mångfaldiga hela eller delar av rapporten utan utgivarens medgivande.

Innehållsförteckning

Sammanfattning		3
1	Inledning	5
1.1	Intresse- och branschorganisationen SSNF	5
1.2	Metodik	6
2	Ägande och ägarstyrning av stadsnäten i Sverige	7
2.1	Verksamhetsformer och ägandestruktur för stadsnät	7
2.2	Regionala samarbeten	8
2.3	Ägardirektiv	10
2.4	Stadsnätens syn på sin roll för lokal utveckling	11
3	Stadsnätens investeringar	13
3.1	Idag och prognos 2012	13
3.2	Investeringar genom åren	13
3.3	Investeringarnas fördelning	15
3.4	Egna investeringar kontra stödmedel	16
4	Täckningsgrad	17
4.1	Företag	17
4.2	Hushåll	18
5	Infrastrukturkonkurrens	19
5.1	Infrastrukturprodukterna kapacitet och svartfiber	19
5.2	Erbjudna Servicenivåer	22
5.3	Kvalitetskrav Entreprenörer	22
5.4	Stadsnätens syn på sin roll på den lokala marknaden	22
5.5	Stadsnäten om fiberregleringen	23
6	Tjänstekonkurrens	25
6.1	Grad av tjänstekonkurrens	25
6.2	Antal tjänsteleverantörer i nätet	26
6.3	Tjänsteområden	28
6.4	Syn kring tjänstekonkurrensen	30
6.5	Arbete för att få fler tjänsteleverantörer	30
6.6	KO-rollen i stadsnätet	32
7	Framtid och utveckling	34
Referenslista		36

Sammanfattning

Stadsnäten i Sverige har de senaste 20 åren genom lokala, investeringar starkt bidragit till en fiberutbyggnad och utvecklingen av informationssamhället. Sedan "byggstart" dvs. före år 2000 har stadsnäten investerat nästan 26 miljarder kr i bredbandsnät. Stadsnäten har lagt grunden för en konkurrens på infrastruktur- och tjänstenivå som egentligen inte finns på någon annan internationell marknad.

Stadsnäten investerade totalt nästan 2 miljarder kr år 2011, vilket i jämförelse med PTS bedömning motsvarar 24 procent av marknadens investeringar totalt. Övriga aktörer (ej Teliasonera) investerade tillsammans mindre än 2 procent år 2010. Det sker med andra ord begränsade investeringar från marknadens övriga aktörer på fiberoptisk infrastruktur. Investeringsprognosen tyder på att stadsnäten fortsätter att investera i samma takt som tidigare år, men det finns en stor osäkerhetsfaktor i och med fiberregleringen.

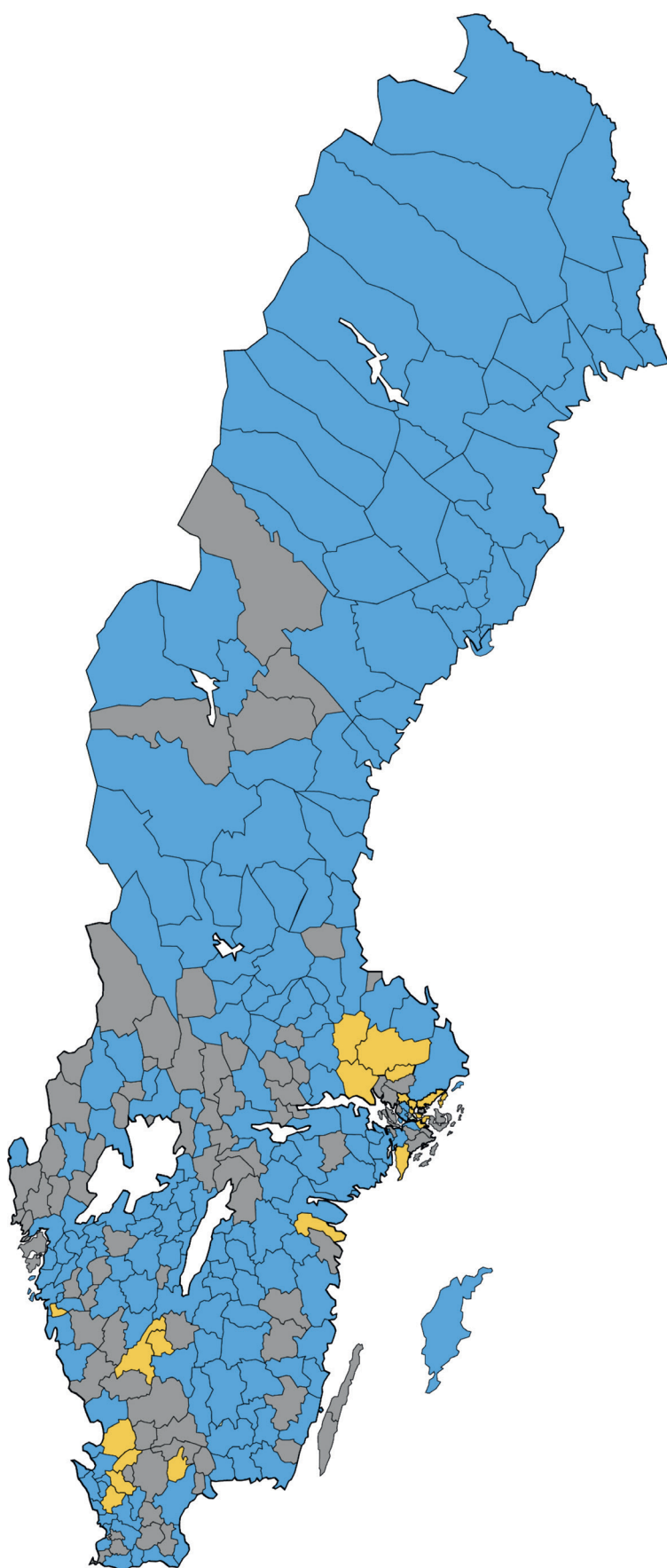
Hösten 2011 kom Deloittes undersökning som varnade för att fiberreglering hotar stadsnätens utveckling. Det finns en hög risk för återmonopolisering. SSNfs uppfattning om en fiberreglering är att den kommer att påverka konkurrensen negativt. Mindre stadsnät och stadsnät med en hög andel investeringar i mindre kommersiellt attraktiva områden, riskerar att slås ut. I Sverige finns det på många ställen en lokal eller regional fungerande konkurrens. Om man betänker att fiberinfrastrukturen är under tillväxt så blir det allt svårare att förstå PTS motiv till en fiberreglering. Både SSNf och Sveriges Kommuner och Lands-ting (SKL) avvisar därför idag behovet av en fiberreglering.

Sverige har en hög penetrationsgrad av bredband. Bedömningen för 2012 är att över 750 000 hushåll är anslutna via stadsnäten till fiberoptiska nät, vilket är en ökning med 240 000 bredbandsuttag jämfört med 2010. Vart tredje företag är anslutet till ett öppet stadsnät, men andelen varierar stort i stadsnäten. Nästan alla stadsnät har kommunen som kund, oavsett stadsnätets ägandeform.

85 procent av stadsnäten erbjuder tjänsteleverantörerna möjligheten att marknadsföra sina tjänster via öppna nät utan krav på att upprätta eget nät. Stadsnäten arbetar aktivt för att få in fler tjänsteleverantörer och olika tjänster i sina nät för att öka nyttan av näten. Offentliga e-tjänster är ett område där stadsnäten har en kommande viktig funktion. Kommuner som satsat på bredband och stadsnät har fått en positiv effekt på kommunens välfärd och det lokala näringslivets utveckling. Det är därför inte oviktigt att politikerna i kommunen är delaktiga och förstår hur viktigt bredband och stadsnät är för utvecklingen.

58 procent av stadsnäten anser att styrande politiker i kommunen har bredbandsutbyggnaden som en högt prioriterad fråga på sin agenda. Ännu fler, 75 procent, bedömer att politikerna ser stadsnätet som en viktig del av utvecklingen. Stadsnätets verksamhet och dess frågor måste hanteras långsiktigt av den politiska ledningen i en kommun oavsett vilken ägarform stadsnätet har i kommunen.

Stadsnätskartan 2012

- Kommunalt stadsnät
- Privatägt stadsnät
- Saknar stadsnät

Ett stadsnät är ett bredbandsnät som är lokalt etablerat, vanligen inom en kommun. Övervägande byggs stadsnäten baserat på fiberoptik, dvs. infrastruktur för bredband med mycket hög kapacitet och lång livslängd.

Majoriteten av Sveriges kommuner har ett lokalt stadsnät som växer och utvecklas i takt med det lokala samhällets behov. Det finns Stadsnät i närmare 200 kommuner. I över 150 kommuner finns det ett stadsnät med en tydlig kommersiell inriktning. Stadsnäten är i regel så kallade öppna nät, vilket innebär att olika marknadsaktörer kan använda stadsnäten på konkurrensneutrala villkor. Detta har skapat helt nya förutsättningar för utbyggnad i glesbygd och skapat möjligheter för nya aktörer att etableras sig via stadsnäten. Detta gör Sverige unikt!

Inledning

Intresse- och branschorganisationen SSNf

Svenska Stadsnätetsföreningen är en bransch- och intresseorganisation som skall verka för en öppen ICT-infrastruktur som bidrar till samhällsutveckling såväl lokalt som regionalt. Detta uppnås genom att SSNf företräder medlemmarna i nationella och internationella sammanhang samt bistår med kompetens för att möta de krav som stadsnäten ställs inför. SSNf arbetar för att sätta sina medlemmars frågor i fokus och medverka i diskussioner i viktiga forum, i möten eller i den politiska debatten inom bredbandsområdet.

SSNf arbetar också för att skapa goda förutsättningar för en fungerande stadsnätmarknad i syfte att stödja medlemmarna att tillhandahålla öppna och framtidssäkra stadsnät. Föreningen verkar dessutom aktivt för att kunskapen om stadsnäten ska öka. Det är av vikt att fakta om stadsnäten och dess roll i samhället synliggörs!

SSNf är signatärer av "Den digitala agendan" som utfärdats av Näringsdepartementet 2011 och som samordnar åtgärder på IT-området i Sverige. Föreningen vill medverka till den digitala agendans IT-politiska mål att "Sverige ska vara bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter". I den Digitala agendan står det skrivet att tillgången till IT-infrastruktur och bredband har en avgörande betydelse för möjligheten att driva och utveckla företag i alla delar av landet. Vidare att en väl utbyggd infrastruktur bidrar till en stärkt regional och lokal konkurrenskraft.

Stadsnäten ingår i marknaden för elektronisk kommunikation som kännetecknas av snabb utveckling, ständigt ökande behov och nya möjligheter. Vi lever och agerar i ett samhälle som blir allt mer beroende av elektroniska kommunikationer, t.ex. av fast och mobil telefoni och Internet. Inom en snar framtid behöver det sannolikt finnas fiber till de flesta hemmen, företagen och samhällets institutioner. Fiberoptiska nät utgör också grunden för mobil kommunikation genom att man med näten förbinder alla mobila basstationer.

Fiberoptiska nät är den mest framtidssäkra tekniken för att upprätthålla ett konkurrenskraftigt och hållbart samhälle. Utan fiber blir bredbandet som att ha en åttafilig motorväg i ena riktningen och en smal grusväg i andra riktningen. Det går snabbt att ladda ner information, men väldigt långsamt att skicka information. Med sådana förutsättningar blir det omöjligt att använda nya tjänster som växer fram, exempelvis läkarbesök via videolänk, som skulle kunna ge många fler möjlighet att träffa en läkare och väsentligt korta väntetiderna i sjukvården.

En fungerande marknad bygger på olika roller. SSNfs syn på stadsnätens roll är att stadsnäten är en del av marknaden och att de ska samverka, bidra till att konkurrensen upprätthålls, tydliggöra affärsmodeller

som gynnar utvecklingen, följa och möjliggöra en teknisk utveckling och investera i infrastruktur såväl i glesbygd som i tätort.

Stadsnätens öppna affärsmodeller och satsningar på infrastruktur utgör grunden för en fungerande bredbandsmarknad och för alltför viktiga samhällsfunktioner!

Metodik

Som underlag för denna rapport har en elektronisk enkätundersökning genomförts bland SSNfs stadsnätsmedlemmar. Undersökningen genomfördes under perioden 25 maj-24 juni 2012 med 132 respondenter. Antal svarande var 102, vilket motsvarar nära 80 procent.

Flera av 2012 års svar har jämförts med motsvarande svar från åren innan då SSNf genomfört liknande enkätundersökningar bland sina medlemmar.

Ägande och ägarstyrning av stadsnäten i Sverige

Verksamhetsformer och ägandestruktur för stadsnät

Majoriteten av Sveriges stadsnät (87 procent) drivs, liksom tidigare år, i kommunal regi i någon form. Verksamhetsformen för stadsnäten har i princip inte förändrats nämnvärt sedan förra undersökningen 2010.

Svarande som angett att verksamheten drivs i "annan form" har varierande motiv för detta, t.ex. regionala samarbeten.

Tabell 1 Stadsnätnets verksamhetsform åren 2006, 2010 och 2012 (procent)

Verksamhetsform	2006	2010	2012
Kommunal förvaltning	10 %	20 %	19 %
Kommunalt energibolag	53 %	36 %	39 %
Kommunalt stadsnätsbolag	29 %	27 %	27 %
Ekonomisk förening	2 %	4 %	3 %
Privat bolag	7 %	12 %	7 %
Annan form	n/a	n/a	5 %

Valet av verksamhetsform varierar och en något förenklad bild av hur olika kommuner väljer att agera ser ut som följer:

- Kommunal förvaltning – vanligt bland kommuner där bredbandsstrategin endast omfattar byggnation av nät, samt kommuner utan energibolag som naturligt har kunnat ta denna roll.
- Kommunalt energibolag – kommuner där energibolaget från start haft en uttalad roll att bygga fibernät, för det egna och kommunens behov och senare marknadens behov.
- Kommunalt stadsnätsbolag – kommuner där utbyggnaden av bredband har ansetts som en verksamhet som bör särskiljas, samt kommuner utan energibolag som naturligt har kunnat ta denna roll.
- Privat bolag – vanligen i områden där kommunen medvetet eller indirekt inte valt att etablera ett stadsnät i egen regi.

Det är 10 procent av svarande stadsnät som anger att de har förändrat sin styrelseform under de senaste två åren. Här förekommer försäljning av ett stadsnät till en privat aktör och en motsvarande försäljning från en privat ägare till kommunen. Tre svarande har flyttat över stadsnätsverksamheten i ett bolag, antingen det egna energibolaget eller bildat ett renodlat stadsnätsbolag.

Regionala samarbeten

Ägandestrukturen följer verksamhetsformen och 77 procent av stadsnätsverksamheterna är kommunalt ägda av en kommun, medan regionala samarbeten eller samarbeten mellan två eller flera angränsande kommuner blir alltmer vanligt (10 procent av stadsnätsverksamheterna ägs av flera kommuner). Exempel på sådana stadsnätsverksamheter är:

- Fastbit AB samt Bredband i Östra Skaraborg (Västra Götaland)
- Utsikt Bredband AB (Östergötland)
- Jämtkraft Telecom (Jämtlands län)

Stadsnäten i Sverige har genom åren samarbetat på ett regionalt plan i stor utsträckning. Samarbete har varit viktigt för att sammanbinda olika stadsnät över kommungränserna, samt för att behovet av kommunikation sträcker sig utanför kommungränsen.

På senare år har vissa regionala samarbeten utvecklats vidare i mer formaliserad bolagsform.

Bredband Östra Skaraborg AB – ett exempel på stadsnätssamarbete

Bredband Östra Skaraborg AB (BÖSAB) är ett stadsnättsbolag som ägs av de kommunala energibolagen i Tibro, Karlsborg, Hjo och Tidaholm. Respektive energibolag har sedan lång tid upprättat ett stadsnät och genom att samverka genom ett gemensamt bolag kan man enklare och tydligare kommunicera mot marknaden. Samtliga stadsnät tillämpar principen om öppna nät både på tjänste- och infrastrukturnivå. Stadsnäten är anslutna till varandra i en fiberoptisk ring där var och en av de lokala energibolagen äger sin del inom sin kommun.

Bredband Östra Skaraborg AB är anslutet till Stadsnättsfabriken och använder bland annat Stadsnättsfabrikens Tjänsteguide, för att marknadsföra de tjänsteleverantörer som finns i nätet. Målsättningen med samarbetet är att attrahera fler tjänsteleverantörer genom att samla sig under det gemensamma bolaget, men också att skapa ökad tydlighet mot företag och hushåll som vill ansluta sig i regionen. Genom att allt fler stadsnät använder Stadsnättsfabriken, ser BÖSAB att intresset ökar från tjänsteleverantörerna. Sedan samarbetet tog form har avtal med tre ISP:er gjorts klart vilket ökar valfriheten i hela regionen.

Inom BÖSAB arbetar man även på att homogenisera koncept mot villor och fastigheter för nyanslutning. Med få undantag har man idag ett tydligt och gemensamt koncept. Verksamheten drivs genom ägarbolagen så bolaget har i sig inga anställda.

Utsikt Bredband AB – ett regionalt stadsnät

Utsikt Bredband AB är ett stadsnättsbolag som bildats av Utsikt Nät AB (Tekniska verken) och Mjölby-Svartådalen Energi AB. Målsättningen med samarbetet är att som regional aktör arbeta med lokal närvaro och lokalt engagemang samtidigt som man kan uppnå stordriftsfördelar. Målet är även att bolaget ska expandera till fler områden i regionen och fler lokala stadsnättsverksamheter har bjudits in som delägare. Utsikt Bredband AB verkar fullt ut som ett regionalt stadsnättsbolag och äger själva näten inom sitt nätområde. Bolagets personal arbetar uteslutande med bredbandsfrågor, dvs. utbyggnad av nätet och anslutning av fastigheter samt utveckling av tjänsteutbudet i nätet.

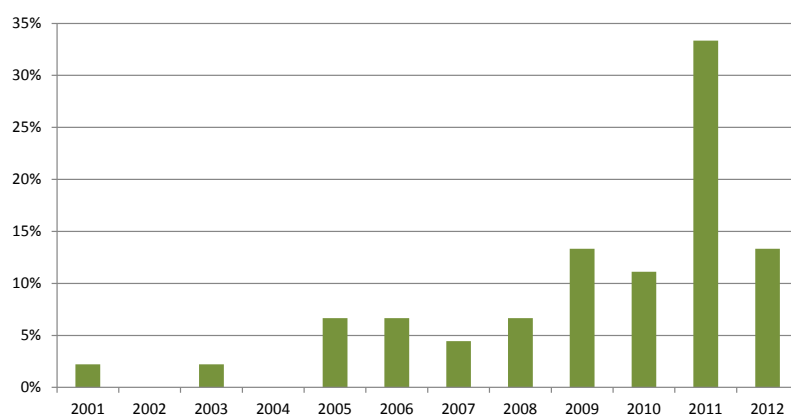
Utsikt Bredband AB använder Stadsnättsfabrikens Tjänsteguide för att automatisera processer mot kunder, tjänsteleverantörer och internt.

Ägardirektiv

Vid 2010 års marknadsundersökning angav 42 procent att de hade och tillämpade ägardirektiv enligt SKL:s rekommendationer. I årets undersökning anger 68 procent av svarande stadsnät att de har ägardirektiv för sin stadsnätsverksamhet. 30 procent av stadsnät med ägardirektiv anger dock att de själva anser att direktiven är inaktuella.

Bland de stadsnät som saknar formaliserade ägardirektiv återfinns majoriteten bland privata bolag, vilket är naturligt eftersom ägardirektiv inte är ett formellt krav och aktiv ägarstyrning kan utövas på flera andra sätt.

Figur 1 *Fördelning av när senaste ägardirektiven uppdaterats*

I diagrammet ovan framgår när stadsnätsens ägardirektiv har upprättats eller senast uppdaterats.

Tydliga direktiv för stadsnätsverksamheten poängteras av både SSNf och SKL (Sveriges Kommuner och Landsting) som väsentliga, i synnerhet för kommunalt ägda verksamheter. SSNf drar slutsatsen att fler stadsnät anser sig ha tydliga och aktuella ägardirektiv jämfört med för två år sedan, samtidigt som mycket arbete återstår. En större andel stadsnätsverksamheter (var tredje) uppdaterade sina ägardirektiv 2011, vilket kan vara en följd av att PTS, SKL och Konkurrensverket (KKV) i oktober 2010 publicerade principer för kommunala bredbandsaktörers roll på bredbandsmarknaden. Här uppmärksammades behovet av ökad ägarstyrning från kommunernas sida.

Stadsnätens syn på sin roll för lokal utveckling

Förekomsten av ett väl utbyggt fibernät blir alltmer självklar och satsningar på fortsatt utbyggnad ses alltmer som en väsentlig del i en kommuns utveckling.

Bredbandsforum, regeringens verktyg för samverkan kring bredbandsutbyggnaden, har sammanställt och publicerat information om nyttan med bredband.

"Konsultfirman Arthur D Little har försökt sammanfatta resultaten från publicerade estimeringar och har därigenom uppskattat att en ökning med 10 procentenheter i bredbandspenetration i genomsnitt skapar en ökning i samlat välstånd (BNP) med ca 1 procent. Motsvarande genomsnittsvärde i termer av arbetstillfällen är att en ökning med 1 000 bredbandsanvändare i genomsnitt skapar 80 nya arbetstillfällen.

Forskningsinstitutet Acreo har nyttjat data för Sverige och därigenom kunnat konstatera att varje krona som investeras i bredband i snitt ger 1,5 kr i avkastning över en femårsperiod tack vare lägre kommunikationskostnader och fler arbetstillfällen. Enligt Acreo kan kommunikationskostnaderna komma att sänkas med 30 till 50 procent."

Ett aktivt stadsnät påverkar kommunens attraktionskraft och utveckling enligt stadsnäten själva. 89 procent av stadsnäten anser att stadsnätet har haft en positiv påverkan på kommunens välfärd och det lokala näringslivets utveckling.

Det är därför inte oviktigt att politikerna i kommunen är delaktiga och förstår hur viktigt stadsnätet är för utvecklingen. 58 procent av stadsnäten anser att styrande politiker i kommunen har bredbandsutbyggnaden som en högt prioriterad fråga på sin agenda. Ännu fler, 75 procent, bedömer att styrande politiker ser stadsnätet som en viktig del av denna utveckling.

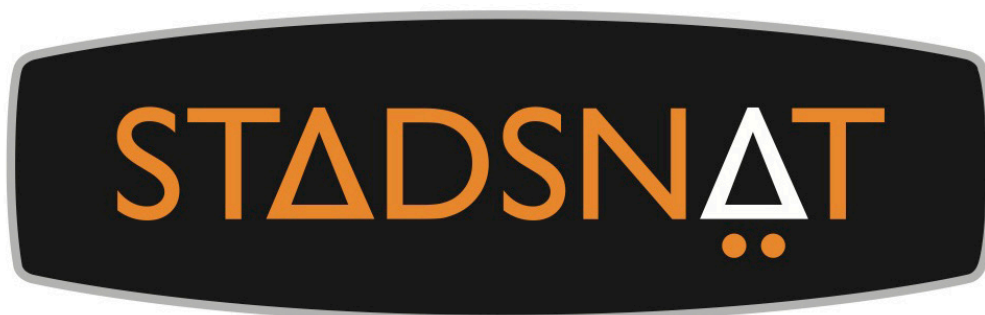
I endast hälften av orter med stadsnät, anses dock politikerna väl insatta i aktuella bredbandsfrågor (52 procent) och väl insatta i stadsnätets roll och verksamhet (51 procent).

Aktiv ägarstyrning kräver mer än tydliga ägardirektiv. Även mer informell styrning i form av samråd och dialog måste finnas mellan kommunen och stadsnätsverksamheten på kontinuerlig basis.

Det är viktigt att Sveriges kommunpolitiker får insikt och kunskap om IT-frågorna och därmed kan verka för en informell styrning med kontinuerliga samråd och dialoger jämte aktuella ägardirektiv. Stadsnätens verksamhet och dess frågor måste hanteras långsiktigt av den politiska ledningen i en kommun oavsett vilken ägarform stadsnätet har i kommunen, d.v.s. även om stadsnätet är privatägt.

En aktiv och direkt dialog med styrande politiker finns bland 19 procent av stadsnäten, 36 procent har viss löpande dialog. Övriga 45 procent anser sig ha en bristande eller obefintlig dialog. Vi kan konstatera att det finns en kraftig förbättringspotential och SSNf kommer att ägna en hel del arbete åt att stimulera dialogen mellan stadsnäten och kommunerna.

År 2011 infördes det en förändring i plan- och bygglagen (2010:900) som innebär en skyldighet för kommunen att ta hänsyn till behovet av elektronisk kommunikation i översikts- och detaljplanarbetet. Endast 50 procent av svarande stadsnätverksamheter anger i SSNf:s undersökning att bredbandsutbyggnaden finns med i kommunens översiktsplan samt är en del av kommunens planeringsarbete. Även här finns stor förbättringspotential bland landets kommuner. SKL har en viktig roll att säkerställa att informationen når ut till alla kommuner.

Stadsnätens investeringar

Stadsnäten i Sverige har de senaste 20 åren utgjort en stark kraft för utbyggnaden av fiberoptiska nät och därmed bidragit till utvecklingen av vårt informationssamhälle. Genom lokala, målmedvetna och framförallt långsiktiga investeringar utgör stadsnäten grunden för en konkurrens på infrastruktur- och tjänstnivå som egentligen inte finns på någon annan marknad internationellt.

Med undantag av TeliaSonera gjordes mindre än två procent av accessnätinvesteringarna under 2010 av andra företag än stadsnät. Bortsett från de investeringar som TeliaSonera och stadsnäten gör sker mycket begränsade satsningar på fiberoptisk infrastruktur i Sverige. Som motpol och för att säkerställa konkurrensen är stadsnätens fokusering på fiberoptiska nät avgörande för Sveriges fortsatta utveckling inom området.

Det är viktigt att mäta och följa stadsnätens investeringar i fiberoptiska nät, eftersom de utgör grunden för så många aktörers utveckling. SSNF har därför samlat statistik om stadsnätens investeringar sedan början av 2000-talet.

Idag och prognos 2012

Genomsnittliga investeringar totalt per stadsnät låg 2011 på 9,4 miljoner kr. SSNFs bedömning av totala investeringar baseras på att det finns över 150 stadsnät under utveckling i Sverige idag. De totala investeringarna 2011 blev då 1,97 miljarder kr, vilket i jämförelse med PTS bedömning motsvarar 24 procent av samtliga operatörers (hela marknadens) investeringar för 2011.

Prognosen för totala investeringar 2012 pekar på totalt 1,8 miljarder kr, men det är en siffra med varningens tecken eftersom det finns en fiberreglering som hotar investeringsviljan.

Investeringar genom åren

Stadsnäten i Sverige har genom åren utgjort en väsentlig marknadskraft för utbyggnaden av fiberoptiska nät. Genom att tillämpa målmedvetna och lokalanpassade investeringar, har grunden till en väl anpassad infrastruktur kunnat läggas i de flesta av landets städer. Genom stadsnäten har mindre orter och landsbygden snabbare kunnat anslutas.

Idag utgör förekomsten av ett stadsnät ett lokalt "konkurrensmedel" och bidrar till en kommuns attraktionskraft och möjlighet att utvecklas. Det styr också olika marknadsaktörers möjligheter att etablera sig och använda stadsnätet för att marknadsföra sina olika tjänster.

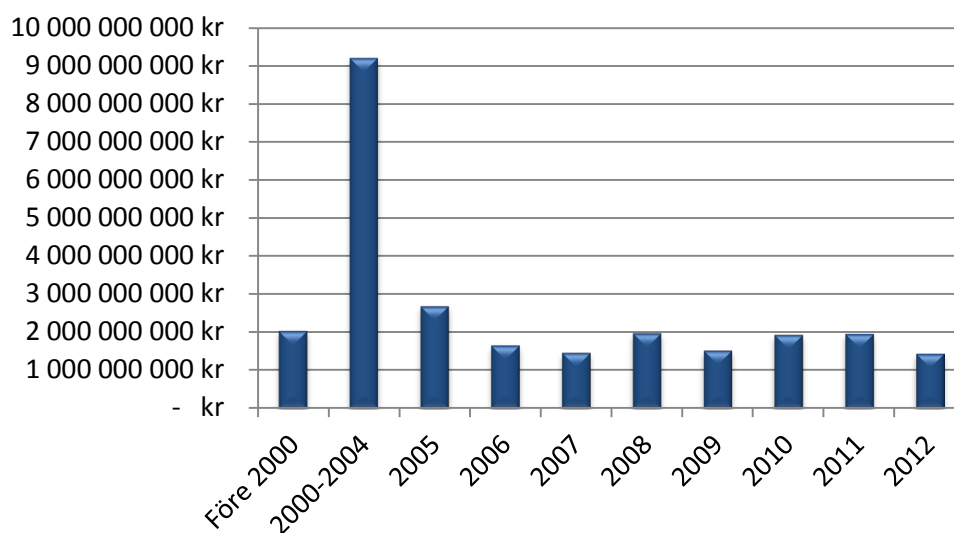
Det handlar dels om stadsnäten som en alternativ infrastruktur till TeliaSonera vilket möjliggör för andra

operatörer (Telenor, Tele2 m.fl.) att konkurrensutsätta infrastrukturtjänster. Det handlar också om olika tjänsteleverantörers möjlighet att etablera sig via de öppna stadsnäten.

Genom att ta med historisk statistik ser vi att:

- Stadsnäten i Sverige har sedan "byggstart" dvs. före år 2000¹ totalt investerat nästan 26 miljarder kr i bredbandsnät.
- Investeringar per år är sedan år 2000 i genomsnitt 1,6 miljarder kr, vilket motsvarar ca 35 procent av totala årliga investeringar inom fast teleteknik²

Figur 2 Stadsnätens totala investeringar genom åren

Förklaringar till figuren: Regelbundna enkätundersökningar har genomförts av SSNF med frågor om stadsnätens investeringar (år 2006, 2008, 2010, 2012). Baserat på antal svarandes genomsnittliga investeringar har en bedömning gjorts av totala investeringar per år. Stadsnätsbolaget Stokab har adderats i efterhand på grund av dess storlek. Stokabs investeringar är hämtade från bolagets årsredovisningar.

Totalen för år 2000-2004 avser genomsnitt per år för dessa fem år. Investeringar år 2010 baseras på stadsnätens prognos från enkät 2010. Investeringar år 2012 baseras på stadsnätens prognos från enkät 2012. Övriga års investeringar baseras på redovisade genomförda investeringar.

1 Stadsnätens etableringsår varierar men har sitt fokus kring år 2000 +/- fem år.

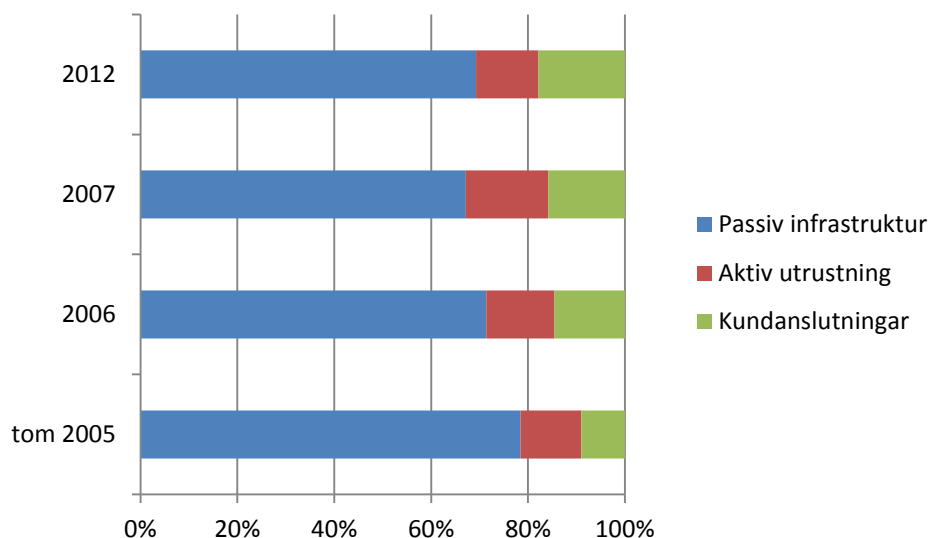
2 Enligt Sveriges officiella statistik, Investeringar inom nät drift – nät, växlar och annan utrustning för fast teletrafik, åren 2003-2011

Investeringsarnas fördelning

Stadsnätens har haft och har sin tyngdpunkt på investeringar i passiv infrastruktur. Detta är naturligt eftersom denna del är den tyngre investeringsdelen. Vid en jämförelse med föregående år är investeringsmönstret i princip konstant. En uppdelning är gjord på:

- Passiv infrastruktur (fibernet och passiva noder)
- Aktiv utrustning (switchar, routrar i core- och distributionsnät)
- Kundanslutningar (kombination av passiv och aktiv utrustning för att ansluta slutkundsadresser)

Figur 3 *Investeringsarnas fördelning genom åren*

Figuren ovan visar dock på att andelen investeringar i rena kundanslutningar ökar något över tiden. Detta är naturligt ju längre stadsnätet har funnits. Det behöver inte innebära att investeringar i själva nätet minskar, men kan bero på att allt fler potentiella fastigheter är enklare att ansluta. Det ger en skiftning i investeringar från nätbyggnation till kundanslutningar och visar att stadsnäten i allt större utsträckning arbetar med förtätningar i sina infrastrukturer.

Mellanortsförbindelser, d.v.s. förbindelser som kopplar ihop kommunens huvudort med mindre närliggande orter, är etablerade och ägs av åtta av tio stadsnät. Sju av tio stadsnät äger idag mellanortsförbindelser som ansluter till andra kommuner.

Egna investeringar kontra stödmedel

De offentliga stödmedlen år 2012 ligger på ca 7 procent av stadsnätens totala investeringar. Sju av tio stads-nät investerar idag helt med egna investeringsmedel, dvs. utan stöd från staten, kommunen och/eller EU. Majoriteten av stadsnät bygger ut sin infrastruktur utifrån rent marknadsmässiga principer dvs. med marknadsanpassad återbetalningstid och avkastningskrav. På samma sätt som för TeliaSonera , finansieras investeringar i fibernät och noder genom uthyrning av svartfiberförbindelser och genom intäkter från förädlade tjänster på grossist- och slutkundsmarknaderna.

Inom vissa delar av bredbandsbranschen finns fortfarande tron att de flesta stadsnät bildats med hjälp av statliga och kommunala stödmedel och att utbyggnad sedan skett med dessa medel.

I samband med bredbandsförordningarna, där kommunerna ålades att upprätta så kallade IT-infrastrukturprogram, i början av 2000-talet, byggde ett antal stadsnät ut med hjälp av statliga och kommunala stöd i områden där man på marknadsmässiga grunder inte kunde bygga. Under perioden 2000-2005 låg andelen stödmedel (d.v.s. inte egna investeringar) på mellan 10-15 procent av totala investeringar.

Täckningsgrad

Sverige har en framträdande position inom IT-infrastruktur med hög överföringskapacitet. Sverige är ett av få länder i världen som har haft en uttalad bredbandspolitik sedan slutet av 1990-talet. Dessutom fanns omfattande offentliga satsningar under åren 2001-2007, bland annat i form av riktat stöd för utbyggnad av bredbandsinfrastruktur. Det var under den tiden som många stadsnät gjorde stora satsningar på utbyggnad av fiberinfrastruktur och öppna nät.

Sveriges satsning på fiberutbyggnad har inneburit en ny och anpassad infrastruktur för bredband. Enligt PTS är också kvaliteten i de svenska bredbandsnäten mycket god jämfört med andra länder och man bedömer att Sverige ligger i framkant när det gäller arbetet för säkra och robusta elektroniska kommunikationsnät och tjänster.

Vi kan konstatera att nyttjandegraden avseende IT-infrastruktur är hög i Sverige ur ett internationellt perspektiv. Andelen datorer, såväl som uppkopplingar mot Internet är hög. Enligt PTS senaste statistik¹ uppgick antalet abonnemang på bredband via fiber till 906 000. Om man lägger till övriga accessformer är antalet fasta bredbandsabonnemang i slutet av 2011 tre miljoner. Sverige är ett land med stort behov av en fortsatt tydlig utbyggnadspolitik och stadsnätens satsningar kommande år kommer att ha avgörande betydelse för regeringens bredbandsmål².

Enligt PTS kan 49 procent av alla hushåll och företag i Sverige i dag få tillgång till riktigt snabbt bredband. Om man utesluter kabel-tv, som övriga EU inte räknar med, blir andelen i stället knappt 40 procent, en även den siffran kan vara för hög. Enligt ledande europeiska undersökningsföretag är den snarare 35 procent. En siffra som stödjer SSNf:s egen uppskattning av andelen hushåll och företag i Sverige som kan få riktigt snabbt bredband. Skillnaden kan tyckas liten, men eftersom varje procentenhet innebär en miljard kronor i investeringar är den högst väsentlig. Det finns alltså en hel del att göra för den som vill ha en jämförbar bild.

Företag

Antal företag som är stadsnätsanslutna varierar stort mellan olika orter. Det är därför svårt att dra slutsatser avseende det totala antalet bredbandsanslutna företag. Genomsnittlig anslutningsgrad är för 2012 29 procent, d.v.s. knappt var tredje företag är anslutet till ett öppet stadsnät (på de orter stadsnät finns).

År 2020 bör nästan alla företag ha tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s, enligt regeringens bredbandsstrategi.

1 Svensk Telemarknad 2011 - PTS-ER-2012:17

2 Bredbandsstrategi för Sverige, Regeringskansliet

Svenska företag ska liksom hushållen kunna dra nytta av kraftfullt bredband eftersom traditionella arbetsmetoder förändras, nya tjänster och affärsmodeller utvecklas och nya beteenden växer fram. Viktigt är också att det finns möjlighet för företagen att använda sig av elektroniska samhällstjänster och service via bredband. Även företagen måste ha möjlighet att kunna koppla upp sig när allt fler tjänster i samhället blir digitala.

Hushåll

Bedömningen för 2012 är att över 750 000 hushåll är anslutna via stadsnäten till fiberoptiska nät. Det är en ökning med 240 000 bredbandsuttag sedan 2010, d.v.s. de senaste två åren.

Tabell 2 **Antal anslutna hushåll med LAN/fiber-anslutning, maj 2012**

	2008	2010	2012
LAN/Fiberanslutna hushåll	449 000	525 000	765 000

Intressant är även att se att antalet kundanslutningar hos stadsnäten via Telias kopparnät (xDSL-portar) har minskat med 42 000 portar jämfört med 2010 och uppgår nu till 89 000 portar 2012. Det visar på en trend att denna accessform prioriteras ner bland stadsnäten, till förmån för FTTH (fiber-to-the-home).

Infrastrukturkonkurrens

Infrastrukturkonkurrens avser konkurrens mellan olika alternativa infrastrukturer som ett företag, hushåll eller organisation kan ansluta till för att få tillgång till bredbandsbaserade tjänster.

Infrastrukturer omfattar bredbandsaccess via fiber, koppar, koax och radio. Infrastrukturkonkurrens kan skapas på två nivåer/två sätt:

- Genom att en fastighet har tillgång till parallella infrastrukturer, t.ex. ett kopparnät med xDSL parallellt med ett LAN nät installerat i fastigheten som är anslutet till ett fiberoptiskt nät.
- Genom att en fastighet har tillgång till ett öppet nät på infrastrukturnivå, d.v.s. ägaren av det anslutande nätet upplåter förbindelser för operatörer parallellt och på lika villkor.

Stadsnäten, som ägare av öppna nät på infrastrukturnivå har en viktig funktion på bredbandsmarknaden. Det utgör ett alternativ till TeliaSoneras infrastruktur vilket möjliggör för många operatörer att kunna fråga både TeliaSonera och stadsnätet avseende en anslutning.

SSNf främjar den modell av infrastrukturkonkurrens som möjliggörs via ett öppet nät. Etablering av parallella infrastrukturer kan i vissa geografiska områden vara motiverat, men långtifrån överallt. Parallell-etablering är extremt kostsamt vilket begränsar antalet aktörer som kan investera. Det kan dessutom hämma satsningar och investeringar i ny, fiberoptisk infrastruktur om en "äldre" infrastruktur ligger kvar parallellt.

SSNf anser att stadsnät som tillämpar transparenta och konkurrensneutrala priser skapar sunda möjligheter för olika typer av operatörer att nå fram till "sina kunder med sina nät och tjänster".

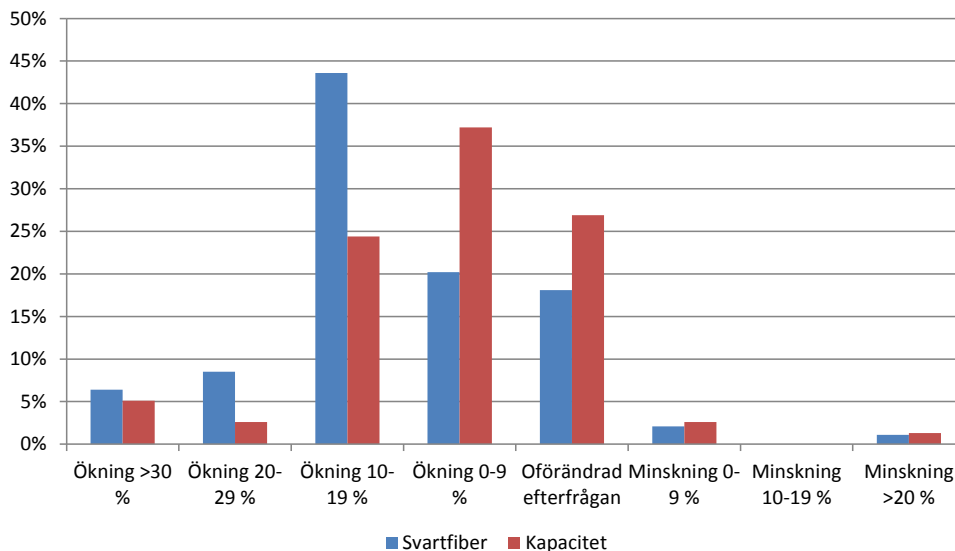
Infrastrukturprodukterna kapacitet och fiber

Olika operatörer kan nyttja en fiberoptisk infrastruktur genom att antingen hyra fiber eller hyra en förbindelse (kapacitet). På så sätt kan operatören upprätta ett "eget" nät som ansluter de områden och fastigheter där operatören har kunder. I kommuner som saknar stadsnät har operatörer i regel endast möjlighet att hyra en förbindelse av TeliaSonera, vilket hämmar deras utveckling i dessa områden.

Marknadens operatörer efterfrågar båda "infrastrukturprodukterna" kapacitet och fiber och stadsnäten ser att behoven ökar för båda produkterna.

Figur fyra visar bedömd efterfrågan de senaste tolv månaderna jämfört med tidigare tolv månadersperiod. Vi ser en tydligt ökad efterfrågan både avseende kapacitet och svartfiber. Drygt 40 procent av stadsnäten upplever en ökad efterfrågan med 10-19 procent på fiber, se vidare i figuren på nästa sida.

Figur 4 **Bedömd efterfrågan på svartfiber- och kapacitetsprodukter det senaste året**

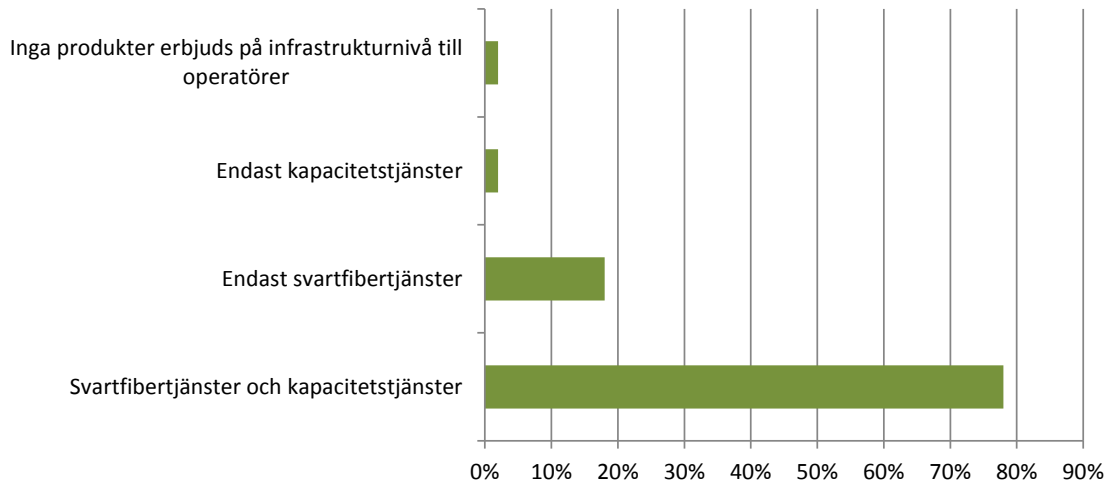
Förklaring till figuren: diagrammet avser endast produkterna kapacitet och svartfiber för operatörer, d.v.s. exkluderar eventuell försäljning mot slutkunder (företag). Diagrammet visar bedömd efterfrågan de senaste tolv månaderna jämfört med tidigare tolv månadersperiod.

Operatörernas investeringar i 4G (fjärde generationens mobilnät) kommer att under de närmaste åren kräva förbindelser mellan mobilbasstationer och den regionala noden. Man kan konstatera att ett fibernät är en förutsättning för att även kunna få snabbt mobilt nät. Enligt statistiken står 4G-utbyggnaden för en stor del av ökningen av efterfrågan på fiber och det är många av stadsnätens infrastrukturer som använts.

SSNf driver sedan år 2006 affärssystemet CESAR, som syftar till att förenkla för operatörer att hyra svartfiber av stadsnäten. Mellan åren 2010 och 2011 ökade omsättningen i CESAR med 58 procent. Första halvåret 2012 jämfört med sista kvartalet 2011 ökade omsättningen med 62 procent. Mellan åren 2010 och 2011 ökade omsättningen i CESAR med 58 procent. Första halvåret 2012 jämfört med sista kvartalet 2011 ökade omsättningen med 62 procent.

För att bidra till infrastrukturkonkurrens även för mindre operatörer, kan stadsnätet även erbjuda kapacitet som tjänst i sitt nät. Det är 78 procent av stadsnäten som erbjuder både kapacitet och svartfiber med konkurrensneutrala villkor.

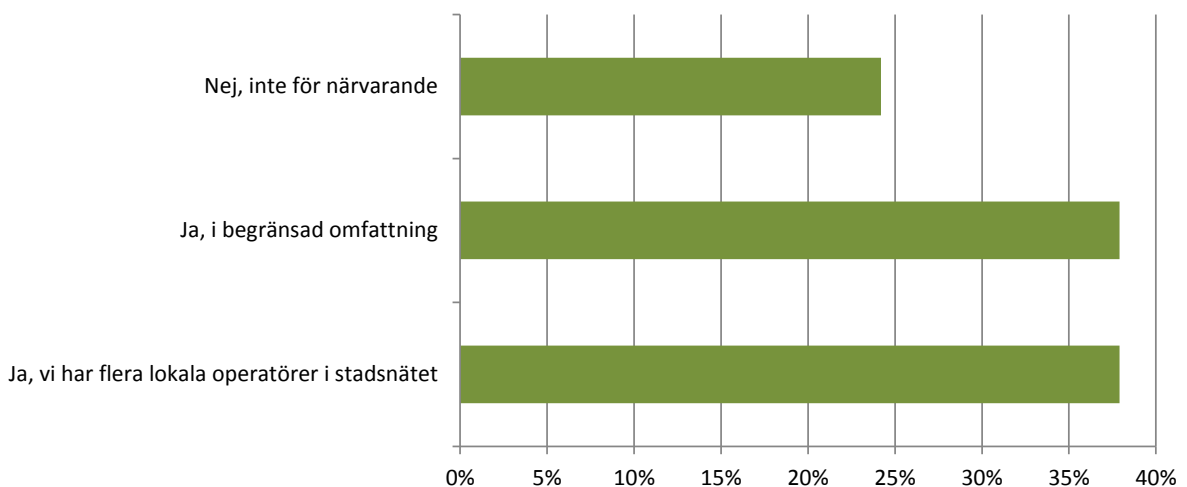
Figur 5 *Infrastruktur tjänster som erbjuds marknadens operatörer med konkurrensneutrala villkor*

Som lokal nätägare erbjuder stadsnätet även mindre, lokala operatörer möjlighet att nyttja nätet. Detta bidrar till ytterligare en dimension av infrastrukturkonkurrens. Exempel på lokala operatörer kan vara IT-företag som erbjuder olika typer av data-, telefoni- och säkerhetstjänster och som genom stadsnätet kan kombinera dessa med kommunikationstjänster. Tre av fyra stadsnät används av en eller flera lokala operatörer.

Dessa typer av aktörer skulle utan förekomsten av ett lokalt stadsnät ha svårare att etablera sig. Det finns stor potential för stadsnäten och för dessa entreprenörer att utveckla affärer via stadsnäten, på grund av att de drivs och utvecklas lokalt.

Figur 6 *Förekomsten av lokala operatörer som nyttjar stadsnätet*

Erbjudna servicenivåer

Felanmälan kan göras dygnet runt hos 91 procent av svarande stadsnät. Felsökning kan påbörjas inom fyra timmar hos 78 procent av stadsnäten och inom 24 timmar hos 87 procent av stadsnäten.

Avseende erbjudna servicenivåer ser SSNf en förbättring jämfört med föregående års mätningar. Detta beror på att marknaden i flera avseenden mognar så principer avseende kvalitetskrav är idag tydligare. Även användare (företag, myndigheter mm) ställer mer tydligare krav och har klart för sig vilka kvalitetskrav som kan förväntas.

Kvalitetskrav entreprenörer

Det är idag lätt att hitta kompetenta aktörer för utbyggnads- och underhållsarbete av fibernätet, anser nio av tio stadsnät. Lika hög andel (91 procent) ställer upp kvalitetskrav för utfört arbete och 44 procent av stadsnäten kräver att utförande personal skall inneha fibercertifiering.

Stadsnätens syn på sin roll på den lokala marknaden

Det är svårt att mäta de samhällsekonomiska vinsterna med en väl utvecklad fiberoptisk infrastruktur och/eller nyttan med infrastrukturkonkurrens. Enligt forskningsinstitutet Acreo¹ ger dock varje investerad krona i fiberinfrastruktur, 1,50 kr tillbaka över en femårsperiod.

Över 80 procent av stadsnäten anser att de haft en positiv påverkan på infrastrukturkonkurrensen lokalt. 59 procent anser att deras närvaro har haft en betydande och påvisbar påverkan.

Endast 15 procent av stadsnäten anger att deras uppdrag helt eller delvis är begränsat till utbyggnad i områden där marknadsens övriga aktörer inte kan bygga ut. Att betrakta stadsnäten som ett komplement till marknadsens övriga aktörer är därmed felaktigt.

En stor utmaning för Sverige är att förse villor med fiber. De villaområden som ligger i anslutning till tätorterna är en utmaning för svenskt vidkommande och kan komma att hamna på efterkälken eftersom dessa områden karaktäriseras av dyra infrastrukturinvesteringar.

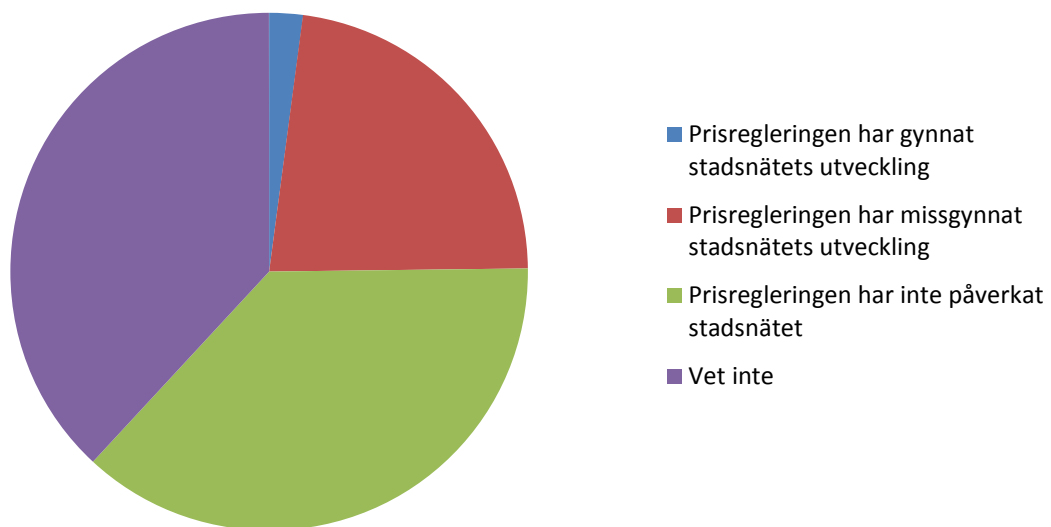
Många stadsnät anser dock att de har ett väl fungerande koncept för att ansluta enskilda villor. Allt eftersom stadsnätens infrastrukturer får bättre spridning ökar möjligheterna för dessa slutkunder att ansluta sig. Genom ett bra "villakoncept" kan stadsnäten bidra till att villaägare får en anslutning till ett öppet nät. 79 procent av stadsnäten anger att de har ett väl fungerande villakoncept.

²² Se Referenslista punkt 8

Stadsnäten om fiberregleringen

Över hälften av stadsnäten (51 procent) saknar en klar uppfattning om vilken prisnivå som föreslås som reglerad prissättning för svartfiber. Attityden hos stadsnäten är blandad. Tydligt är att få stadsnät ser regleringen som en fördel för sin utveckling. Markant är att 38 procent av de svarande inte har någon bestämd uppfattning.

Figur 7 Synen på fiberregleringen

Deloitte har genomfört en kvalitativ studie under sommaren 2012 i vilken de ser att investeringarna i fibernät hämmats under det året som regleringen varit i kraft. I studien har också uppmärksammats att prisregleringen av bredband ökar pressen på infrastrukturleverantörer att gå uppåt i värdekedjan. Dessutom att utrymmet för kommunikationsoperatörer minskar samt en ökad risk för vertikal integration. Det är ett resultat av fiberregleringen som SSNf och SKL varnat för, vilket också framkom i den undersökning som Deloitte gjorde hösten 2011.

SSNf anser att PTS beslut om fiberreglering som riktats mot TeliaSonera också påverkar stadsnätens affärsmöjligheter. Det regleringsbeslut som PTS fattat ingriper i den konkurrens som finns och minskar konkurrensen framöver. Regleringsbeslutet som syftar till att skapa låga inträdesbarriärer, förhindrar istället den konkurrensutveckling som finns vad avser fiberaccesser. SSNf anser att den enda som vinner på den regleringsinriktning som nu råder är att TeliaSonera gynnas. Effekten blir att regleringen skapar utslagningseffekter på framför allt mindre stadsnät. Om stadsnät ska slå ut bör det vara marknadskrafterna som slår ut dem, inte ett regleringsbeslut.

Samtidigt konstaterar SSNf att de resonemang som ligger till grund för hur prisreglering ska skapa framtida konkurrens – den så kallade investeringsstegen – inte har inneburit att de aktörer som drar fördel av låga inträdeskostnader hittills varit beredda att bygga egen fast infrastruktur. SSNf gör bedömningen att de lägre kostnader som tjänsteoperatörer fått genom låga tillträdeskostnader huvudsakligen kommer dessa bolags aktieägare till del – det kommer i varje fall inte marknaden till del i form av nyetablering av fiberinfrastruktur. I Sverige finns det uppenbarligen på många ställen en lokal eller regional fungerande konkurrens. Om man också betänker att fiberinfrastrukturen är under tillväxt så blir det allt svårare att förstå PTS motiv till en fiberreglering. Både SSNf och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) avvisar därför idag behovet av en fiberreglering.

Tjänstekonkurrens

Tjänstekonkurrens avser konkurrensen mellan olika tjänsteleverantörer i stadsnätet och omfattar möjligheten för olika tjänsteleverantörer att verka inom samma nät på lika villkor. Sådan konkurrens förutsätter att en konkurrensneutral plattform för tjänster har etablerats och upprätthålls av en neutral operatör, en så kallad kommunikationsoperatör (KO).

Tjänstekonkurrensen är unik för den svenska marknaden och möjliggör för tjänsteleverantörer att marknadsföra sina tjänster via öppna nät utan krav på att upprätta egna nät genom att hyra förbindelser som en operatör. Istället kan man mer renodlat marknadsföra sin tjänst via den öppna tjänsteplattformen.

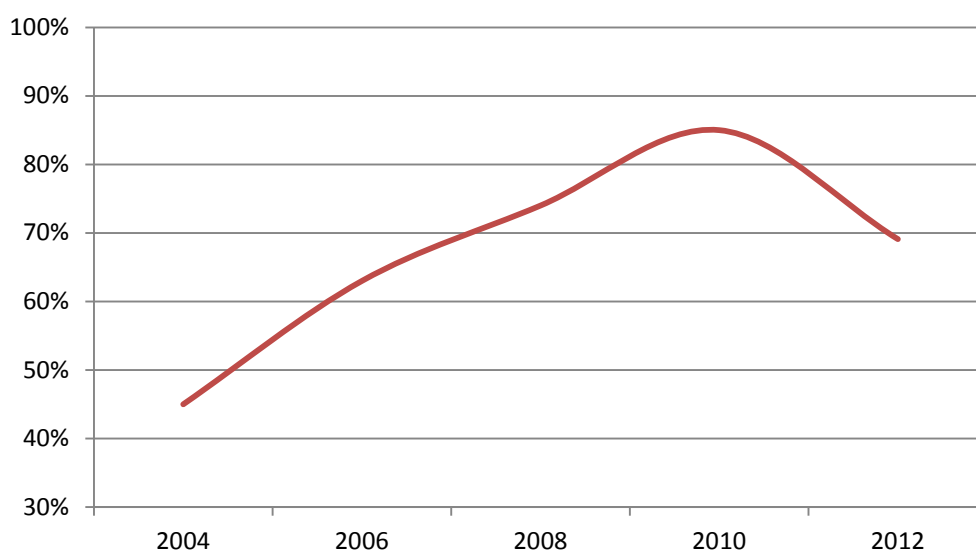
Detta öppnar en marknad för fler aktörer och även mindre aktörer. Att upprätta och utveckla tjänstekonkurrensen har för många stadsnät varit och är en central del av deras uppdrag och affärsmodell.

Grad av tjänstekonkurrens

SSNf har regelbundet tagit pulsen på hur stadsnäten upplever att konkurrensen fungerar och utvecklas i de öppna näten. Genom åren har stadsnäten upplevt en alltmer utvecklad konkurrens och därmed välutvecklat tjänsteutbud och sunda villkor för hushåll och företag anslutna till stadsnätet.

En bekräftelse på den öppna modellen för bredbandsnät är att de stora aktörerna (Telia, ComHem, Telenor) idag i någon form kan erbjuda ett öppet nät-koncept. Samtidigt måste branschen vara vaksam på hur dessa aktörer utvecklar modellen vidare.

Figur 8 Grad av tjänstekonkurrens i stadsnäten (andel stadsnät som anser att man etablerat en väl fungerande konkurrens med många tjänsteleverantörer i sitt nät)

Årets undersökning visar dock på en fallande trend. SSNf bedömer att den delvis beror på konsolideringen inom tjänstemarknaden där mindre tjänsteleverantörer köps upp eller går samman, vilket kan sägas vara en mognadsprocess inom en ung marknad. Även förändringar på KO-marknaden kan vara en bidragande orsak, där färre lokala tjänsteleverantörer förväntas få samma möjligheter och spelrum som tidigare.

Ser man mer i detalj på hur stadsnäten svarat avseende tjänstekonkurrensen är den mer utvecklad i kommunalt ägda stadsnätsverksamheter vilket är naturligt eftersom den öppna affärsmodellen inte är lika utbredd bland privat ägda stadsnät.

Antal tjänsteleverantörer i nätet

Liksom år 2010 tillämpar 85 procent av stadsnäten öppet nät gentemot slutkundsmarknaden¹, d.v.s. man verkar för tjänstekonkurrens i stadsnätet. En något lägre andel, 76 procent, tillämpar öppet nät mot operatörsmarknaden. Endast 7 procent tillämpar inte öppet nät, varav hälften av dessa svaranden själva är ISP (tjänsteleverantör) och andra hälften endast erbjuder svartfiberprodukter i sitt nät och är därför öppna på svartfibernivå.

Tidigare har stadsnät som erbjudit egna slutkundstjänster backat från denna modell och stadsnät som endast tillhandhållit ett passivt nät tar rollen som operatör av det öppna stadsnätet alternativt kontrakterar en extern kommunikationsoperatör.

I det öppna nätet väljer slutkunden, oavsett om det är företag eller privatkunder mellan olika konkurrerande tjänster från flera nationella eller lokala leverantörer och kan byta närhelst de vill. Det öppna nätet innebär ökad valfrihet. Tack vare konkurrensen menar många att kvaliteten drivits upp medan priserna pressas ned. Och följdeffekten har inneburit låga priser, vilket också framgår i PTS prisrapportering², stadsnätsens egna jämförelser och jämförelser av priser på den svenska marknaden ur internationellt perspektiv.

Tabellen nedan visar antal tjänsteleverantörer i de öppna näten i genomsnitt, både från årets marknadsundersökning och motsvarande undersökning 2010. Skillnaderna är inte så stora men färre stadsnät har idag "inga tjänsteleverantörer" och fler stadsnät har idag fler än tio tjänsteleverantörer jämfört med för två år sedan.

1 Slutkundsmarknaden avser här såväl hushåll som företag.

2 Prisutveckling för telefoni och bredband till och med första halvåret 2009, PTS-ER-2009:30

Tabell 3 **Antal tjänsteleverantörer i öppna stadsnät**

	>10 st	5-9 st	1-4 st	Inga TL
2012	47 %	31 %	22 %	1 %
2010	28 %	31 %	25 %	16 %

Andelen lokala tjänsteleverantörer förefaller dock ha minskat något jämfört med 2010, men hur man arbetar med lokala tjänsteleverantörer varierar stort bland olika stadsnät. Vi tror att det finns stor utvecklingspotential för fler lokala tjänster via stadsnäten.

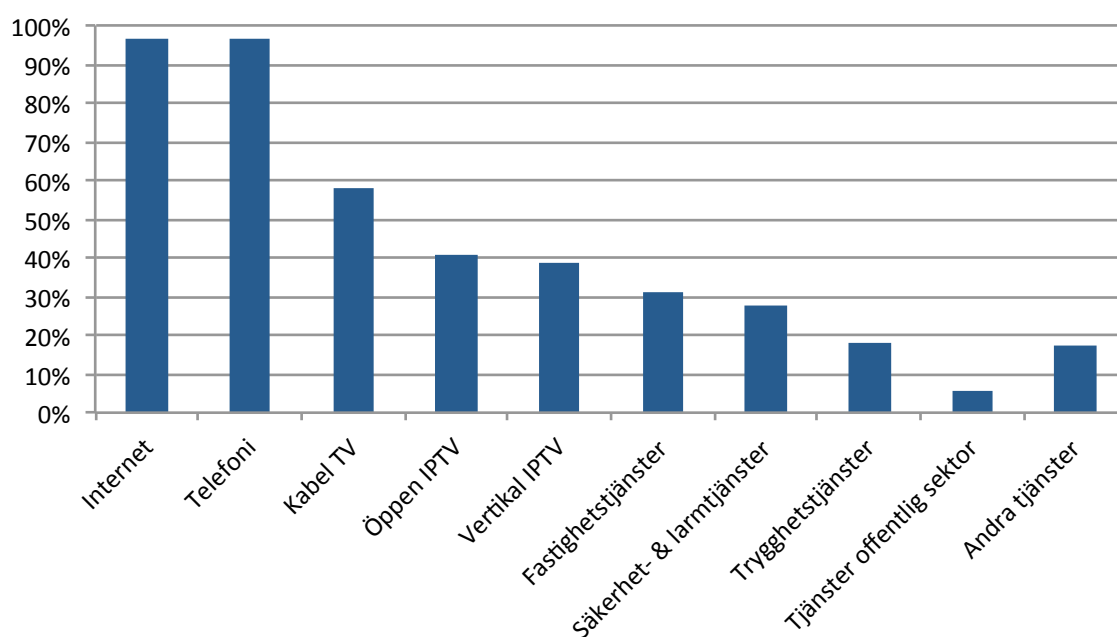
Tabell 4 **Antal lokala tjänsteleverantörer i öppna stadsnät**

	>4 st	3 st	2 st	1 st	Ingen
2012	11 %	15 %	14 %	31 %	29 %
2010	19 %	17 %	15 %	26 %	24 %

Tjänsteområden

Figuren nedan visar vilka olika typer av bredbandsbaserade tjänster som tjänsteleverantörerna i de öppna stadsnäten erbjuder. Internet och telefoni är dominerande och finns i nära 100 procent av fallen. TV-tjänster erbjuds via kabel-TV i nära 60 procent av stadsnäten, medan IPTV nu finns i ca 40 procent av stadsnäten. IPTV möjliggör såväl öppen (operatörsneutral TV-box) som vertikal (tjänstespecifikt tv-box) leverans av tv-baserade tjänster.

Figur 9 Förekomsten av olika tjänster via öppna stadsnät

Förutom ovan beskrivna tjänster, anges av flera stadsnät "lagringstjänster" som en vanligt förekommande tjänst hos tjänsteleverantörer via stadsnäten.

Även offentliga e-tjänster anges som ett prioriterat område där stadsnäten har en viktig funktion, både vad gäller att göra infrastrukturen tillgänglig men också att säkerställa att stadsnätet är ett öppet nät med utrymme för samhällets tjänster, både över Internet men också via andra kommunikationsplattformar. Idag finns stadsnät som reserverar en separat port hos alla anslutna hushåll för samhällets tjänster. Allmännyttiga tjänster transporteras parallellt med olika kommersiella aktörers tjänster och har fri väg genom stadsnätet.

Vision Samhällstjänster hos Halmstad stadsnät

För Halmstad stadsnät är samhällets tjänster en prioriterad fråga. Man anser att allmännyttiga tjänster skall ha "fri väg" genom stadsnätet och inte begränsas genom att endast finnas via Internet.

Hos anslutna användare i nätet reserveras en särskild port för samhällstjänster via Ethernet. På så sätt kan dessa tjänster överföras med högre säkerhet och utan krav på att anslutna användare måste köpa en Internettjänst för att nå dessa tjänster.

Något förenklat vill man bygga ett "Halmstad LAN" för alla kommunmedborgare.

Stadsnätens infrastruktur används i regel alltid i någon form av kommunen för att täcka deras behov av kommunikation. 100 % av svarande stadsnät anger att de har kommunen som kund och det gäller oavsett ägandeform. Produkterna som erbjuds kommunen är svartfiber, transmission och inplacering av utrustning för kommunens olika funktionsnät. Många stadsnätetsverksamheter sköter även driften av kommunernas IT-miljöer.

LuNet och Luleå kommun

LuNet, har sedan många år Luleå kommun som kund i nätet. Relationen är affärsmässig och Luleå kommun har valt LuNet genom att upphandla förbindelser och kommunikationslösningar. Samtidigt är samarbetet nära och lokalt präglat med bra förutsättningar för att anpassa olika kommunikationslösningar till kommunens varierande behov.

Kommunens olika funktioner är utspridda över hela kommunen och på stadsnätet ser man en ökning av behovet. Flera verksamheter har idag Gigabit-kapacitet. Dessutom ökar behovet av att anslutna tekniska installationer (maskiner, mätare, system) förutom de personarbetsplatser som traditionellt anslutits.

Syn kring tjänstekonkurrensen

66 procent av stadsnäten anser att ett öppet stadsnät ger lägre slutkundspriser än ett erbjudande från en vertikal aktör vilket bekräftar tidigare års mätningar och enskilda stadsnäts beräkningar att ökad tjänstekonkurrens påverkar slutkundspriser och andra villkor positivt.

Två tredjedelar av stadsnäten anser att ett välkänt, nationellt varumärke gör tjänsteleverantören mer konkurrenskraftig. Intressant är dock att lika många stadsnät (67 procent) pekar på ett väletablerat, lokalt varumärke som lika viktigt.

Arbete för att få fler tjänsteleverantörer

För att ett öppet stadsnät ska fungera väl på tjänstenivån och fortsätta att utvecklas, krävs ett målmedvetet arbete med och för de tjänsteleverantörer man har och önskar i stadsnätet. 40 procent av landets stadsnät arbetar aktivt för att utöka tjänsteutbudet i det öppna nätet, genom direkta kontakter med tjänsteleverantörerna. Ytterligare 20 procent arbetar aktivt med sitt tjänsteutbud på andra sätt, t.ex. genom branschsamarbete, samarbete regionalt eller genom Stadsnätsfabriken. Stadsnätsfabriken är ett initiativ som startades av ett antal stadsnät och som nu drivs i SSNfs regi. Målsättning är nationell samverkan kring utvecklingen av tjänsteutbudet i de öppna stadsnäten.

15 procent anser sig behöva hjälp och ökad samordning avseende tjänsteutbudet. 34 procent arbetar aktivt med kommunen för att få med eller skapa olika offentliga tjänster.

En tredjedel av stadsnäten anger att de inte arbetar aktivt med tjänsteutbudet i nätet för närvarande.

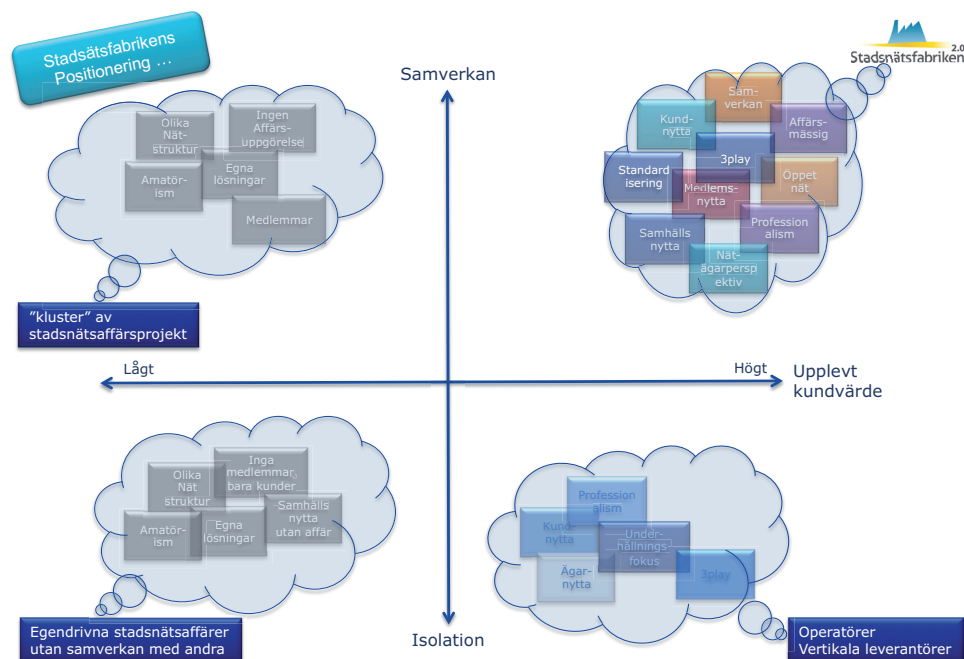
Om Stadsnätfabriken

Stadsnätfabriken är en plattform för harmonisering och effektivisering av samarbetet mellan stadsnäten och tjänsteleverantörer med en tydlig avsändarprofil i SSNf. Vid årets slut är målet att det ska finnas ett 90-tal tjänsteleverantörer som är registrerade och använder sig av Stadsnätfabrikens möjligheter och funktioner.

Stadsnätfabriken med dess innehåll är idag en etablerad företeelse med en grundprodukt för tjänsteleveranser och är det naturliga samverkansforumet för affärer inom stadsnätbranschen. Syftet är att Stadsnätfabriken ska förenkla för den enskilda medlemmen att bli en professionell infrastrukturgämare, och skapa en enkelhet för tjänsteleverantörer och operatörer att leverera tjänster till privat- och företagsmarknaden i ett öppet nät med konkurrens inom tjänster och infrastruktur. Dessutom verka för att tjänsteutveckling sker mot en samhällsnyttig inriktning.

Stadsnätfabriken har drivkrafter och värderingar som ska gynna tjänstekonkurrensen i hela branschen. Alla har samma spelplan men var och en med sina egna unika fördelar.

Figur 10 Stadsnätfabriken

Stadsnätfabriken samlar leverantörer och stadsnät. Det är både tjänsteleverantörer utrustningsleverantörer och stadsnät som samverkar för att öka kundnyttan för alla parter.

Målet 2012 är att 120 kommuner ska ha blivit medlemmar i fabriken.

KO-rollen i stadsnätet

Kommunikationsoperatörens grundläggande roll är att vara en neutral aktör som säkerställer trafiken i stadsnätet. Kommunikationsoperatörerna erbjuder en öppen teknisk plattform där alla tjänsteleverantörer kan få samma tillgång till nätet. Det innebär att hushåll och företag fritt kan välja leverantör av olika tjänster. Därigenom skapas en sundare konkurrens på marknaden.

Hur kommunikatörsoperatörsrollen organiseras i ett öppet stadsnät varierar. Vanligast är att stadsnäten själva är kommunikationsoperatörer, 51 procent, men 43 procent av stadsnäten har upphandlat och har avtal med en extern kommunikationsoperatör. OpenNet har hittills varit den största externa kommunikationsoperatören.

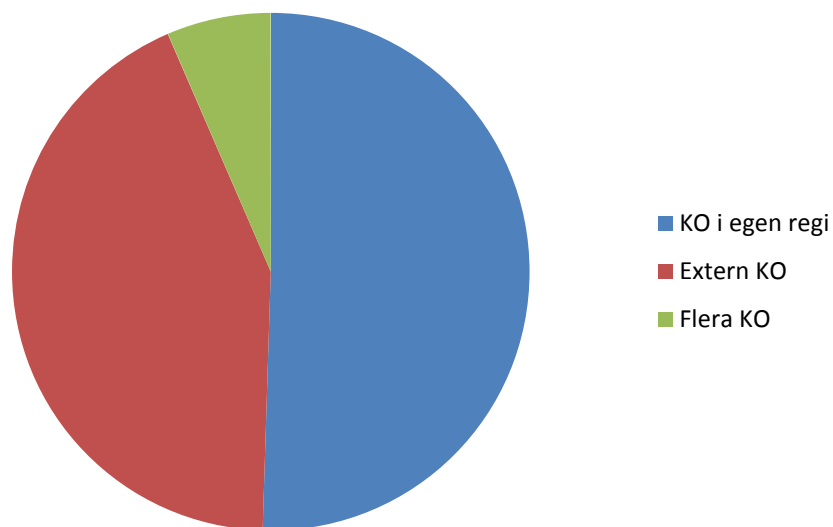
De vanligaste externa kommunikationsoperatörerna är:

- TeliaSonera, som marknadsför ett KO-koncept. De erbjuder egna tjänster i konkurrens med andra tjänsteleverantörer.
- OpenNet, som i juni 2012 köptes av Open Universe. Open Universe är ett KO-bolag inom Telenor-koncernen.
- Quadacom (f.d. Zitius), som i juli 2012 köptes till 80 procent av MTG-koncernen.
- iTUX, som ägs av samma ägare som ComHem
- ViaEuropa

Den konsolidering på KO-marknaden som har skett under de senaste åren, där i princip alla fristående kommun-ikationsoperatörer idag har kopplingar till de vertikala operatörer, kan anses oroväckande avseende neutraliteten. SSNf anser att det är viktigt att vara vaksam på att KO-bolagen förblir öppna och inte favoriserar sina egna operatörsaffärer.

7 procent av stadsnäten har inte avtal med någon specifik kommunikationsoperatör utan upplåter sitt stadsnät till olika operatörer däribland kommunikationsoperatörer. I nätet kan det därför finnas flera kommunikationsoperatörer. Exempel på ett sådant stadsnät är GothNet i Göteborg, som tillämpar denna affärsmodell idag.

Figur 10 **KO-rollen i stadsnätet**

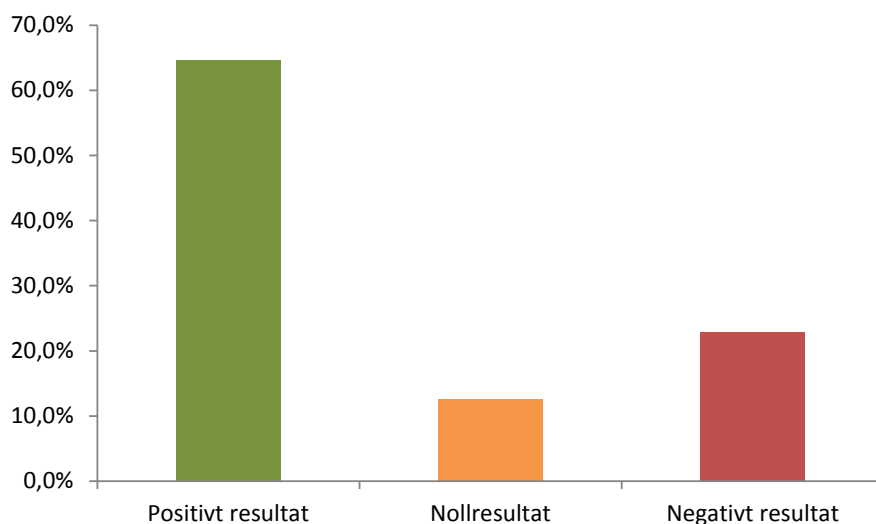

Framtid och utveckling

65 procent av stadsnäten visar för 2011 positivt resultat, vilket är en förbättring med 5 procent jämfört med SSNfs förra marknadsundersökning (2010).

Jämförelser med föregående år kan dock vara missvisande, eftersom enskilda stadsnät utvecklar sin verksamhet efter rådande behov och har varierande grad av uppdrag att investera för att täcka bredbandsbehovet inom sitt nätområde. Det kan innebära att ett stadsnät ökar sin investeringstakt för att nå sina mål, vilket påverkar resultatet.

Figur 11 Stadsnätens verksamhetsresultat för år 2011

Bland de svarande som anger ett negativt resultat för 2009, bedömer drygt hälften (54 procent) att de vänder resultatet inom 1-3 år. 27 procent anger att de förväntar sig ett positivt resultat om fem år eller längre tid.

För 2012 ligger genomsnittlig investeringsprognos på 9,3 miljoner kr per stadsnät, varav 70 procent av dessa investeringar utgörs av fiberoptisk infrastruktur. Investeringsprognosen är i nivå med föregående år (se avsnitt 3.2 ovan) vilket tyder på att stadsnäten fortsätter att investera i samma takt som tidigare år. Det finns dock en stor osäkerhetsfaktor i och med fiberregleringen och det är för tidigt ännu att se effekterna av hur det påverkar stadsnäten.

SSNfs marknadsundersökning har även omfattat frågor kring de viktigaste argumenten för att bygga ut en framtidssäker IT-infrastruktur. Svaren varierar men de tydligaste argumenten bland svarande stadsnät är:

- För att möta ökande behov av kommunikation
- För att säkerställa välfärd och tillväxt i kommunen
- För att minska samhällets sårbarhet

Flera stadsnät anger utbyggnaden av ett fiberoptiskt nät som en långsiktig men ren överlevnadsfråga för kommunen/sitt nätområde. Tillgången till ett fiberoptiskt nät blir en förutsättning för att bo och verka i kommunen och för att kunna följa med i utvecklingen av samhället.

Bland framtida tjänster som är viktiga anges internet naturligt nog som dominerande bärare av olika typer av tjänster. Tillgången till internet på ett säkert och tillförlitligt sätt lyfts fram som det viktigaste kommande år. Även TV-baserade tjänster, både över internet och via kvalitetssäkrade tv-nät framförs som en central del av det utbud av tjänster stadsnäten kommer att/skall kunna transportera i framtiden.

Referenslista

1. SSNf Marknadsrapport, juni 2010, Svenska Stadsnätsföreningen
2. Stadsnäten – Fortsatt drivkraft för Sveriges utveckling, mars 2008, Svenska Stadsnätsföreningen
3. Stadsnäten – En drivkraft för Sveriges utveckling, september 2006, Svenska Stadsnätsföreningen
4. Principer för styrning av kommun och landstingsägda bolag, 2006, Sveriges Kommuner och Landsting.
5. Principer för kommunala insatser på bredbandsområdet, oktober 2010, PTS, SKL, KKV
6. Uppföljning av regeringens bredbandsstrategi - PTS-ER-2012:18, maj 2012, PTS
7. Är bredband till nytta för samhället?, diskussionsunderlag mars 2011, Bredbandsforum
8. Samhällsekonomisk inverkan av FTTH i Sverige, september 2011, Acreo
9. Bredbandsstrategi för Sverige, 2009, Näringsdepartementet
10. Svensk Telemarknad 2011 - PTS-ER-2012:17, maj 2012, PTS

Svenska Stadsnätsföreningen

*The Swedish Urban Network Association
Webb: www.ssnf.org
Drottninggatan 71 c
111 36 Stockholm, Sweden*

Ansvarig utgivare: Mikael Ek (VD)
Dokumentansvarig: Camilla Jönsson